

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Наталия Стоянова Маринова,
Стопанска академия „Д. А. Ценов” - Свищов
Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление: 3.8. Икономика
Научна специалност „Приложение на изчислителната техника в
икономиката”

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” по научна специалност „Приложение на изчислителната техника в икономиката”, професионално направление 3.8 „Икономика“, област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, за нуждите на катедра „Бизнес информатика”, обнародван в Държавен вестник, брой № 60/25.07.2025 г.

1. Основание за написване на становището

Становището е изготвено на основание Решение на Факултетния съвет на факултет „Мениджмънт и маркетинг” на СА „Д. А. Ценов” – Свищов (Протокол №1/17.09.2025 г.), Заповед № 954 от 18.09.2025 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов” – Свищов за определяне състава на научното жури по обявен конкурс за доцент (основаваща се на чл. 5, ал. 1 и чл. 121, ал. 1 и 2 от Правилника за развитие на академичния състав в Стопанска академия, ПРАССА) и решение на първото заседание на научното жури на 29.09.2025 г.

2. Представяне на кандидата

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Приложение на изчислителната техника в икономиката”, обявен за нуждите на катедра „Бизнес информатика” към СА „Д. А. Ценов” – Свищов, участва един кандидат, а именно гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова, преподавател в същата катедра.

3. Персонална характеристика на кандидата

Образователният път на кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент” е неразривно свързан с родният ѝ град Свищов, където тя:

- завършва през 2004 г. в ПДТГ „Димитър Хадживасилев” – Свищов средно специално образование в специалност „Машинна обработка

на информацията“ и придобива втора степен на професионална квалификация „Счетоводител“;

- се дипломира през 2008 г. в СА „Димитър А. Ценов“ – Свищов в ОКС „Бакалавър“ по специалност „Информатика“ и придобива допълнителна професионална подготовка по специалност „Икономическа педагогика“ в Центъра за следдипломно и факултативно обучение на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов;
- се дипломира през 2009 г. в СА „Димитър А. Ценов“ – Свищов в ОКС „Магистър“ по специалност „Бизнес информатика“, магистърска програма „Информационни технологии в бизнеса“;
- придобива през 2013 г. като редовен докторант към катедра „Бизнес информатика“ на СА „Димитър А. Ценов“ – Свищов образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Приложение на изчислителната техника в икономиката“ след успешна защита на дисертационен труд на тема „Усъвършенстване на електронните системи за управление на взаимоотношенията с клиентите във финансовия сектор“.

Трудовият опит на гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова започва по време на обучението ѝ като студент, когато в периода 2008-2009 г. е работила като хоноруван и редовен учител по информатика в ПДТГ „Димитър Хадживасилев“ гр. Свищов, а в последствие (2023 г. и 2025 г.) и като учител практическо обучение към същото училище. През 2013 г. тя е назначена за асистент в катедра „Бизнес информатика“ на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, а след успешна атестация на преподавателската ѝ и научно-изследователска работа през 2017 г. е повишена в длъжност главен асистент към същата катедра. Към месец август 2025 година общият трудов стаж на кандидата е 13 години 0 месеца и 6 дни, от които 11 години, 10 месеца и 21 дни като асистент/главен асистент в Академията, с което тя покрива изискванията на чл. 116, ал. 2, т. 3.1 от ПРАССА за стаж по специалността.

По време на своята дългогодишна академична кариера гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова е участвала в редица курсове, обучения, специализации и мобилности (3 краткосрочни такива с цел преподаване и 1 научноизследователска мобилност), повишаващи нейната професионална квалификация и езикови и дидактически умения за работа в екип, за приложение на иновативни образователни технологии, за създаване на интерактивно образователно съдържание, за управление на проекти и др. Изследователските способности на кандидата са демонстрирани от участието ѝ в 3 научни проекта за провеждане на научни изследвания в областите на науката, в които Стопанска академия подготвя студенти и докторанти, в 1 инфраструктурен проект за провеждането на качествени и конкурентоспособни научни изследвания, в 1 проект за частично финансиране на научен форум и във фокус група на 1 международен проект,

с което тя покрива изискванията на чл. 116, ал. 2, т. 4 от ПРАССА за участие в научноизследователски проекти.

Административно-управленският аспект на професионалния опит на гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова се изразява в:

- осъществяване на експертни и обучителни дейности по публикуване на резултати от научни изследвания чрез инструментите на Web 2.0 и по създаване на учебна документация и дигитално съдържание на съвместни учебни програми;
- администриране на научната дейност на катедра „Бизнес информатика“;
- администриране на водените от катедра „Бизнес информатика“ магистърски програми „Електронен бизнес и дигитални пазари“ и „Електронна търговия“;
- организационно управление и водене на сертификационни курсове към „Центъра по иновативни образователни технологии“ в СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

От 2020 г. кандидатът е член на Съюза на учените в България. Владее английски (C1), немски (A1) и испански (A1) език. Притежава отлични компютърни и дигитални умения, както и много добри педагогически и социални компетенции.

4. Обща оценка на учебно-преподавателската работа

От представените от работодателя справки за академичната заетост на гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова е видно, че за последните пет академични години тя покрива и дори надхвърля учебния норматив от 500 часа през първата и от 400 часа през останалите четири години, реализирайки средна натовареност за периода от 534,74 часа и ежегодна такава от 498 часа, 561 часа, 575 часа, 478 часа и 560 часа.

Учебно-преподавателската дейност на кандидата се изразява в разработването и воденето на редица лекционни курсове на български и на английски език, а именно:

- 7 лекционни курса в ОКС „Бакалавър“ – „Бизнес информационни системи“ (14 учебни седмици), „Въведение в информационните системи“, „Електронно управление“, „Информационна инфраструктура“, „Туристически информационни системи“, „Бизнес информационни системи“ (9 учебни седмици), E-Business Fundamentals;
- 16 лекционни курса в ОКС „Магистър“ – „Информационни системи в бизнес организацията“, Information systems in Business Organisation, „Основи на електронния бизнес“, Fundamentals of Electronic Business, „Системи за управление на взаимоотношенията с клиентите и социални мрежи“, Customer Relationship Management and Social Networks, „Електронни системи за разплащания“,

Electronic Payment Systems, Electronic Business in Tourism, „Въведение в информационните системи“, Introduction to Information Systems, „Информационна инфраструктура“, „Електронна търговия и електронни разплащания“, „Бизнес информационни системи“, „Магистърски семинар по Електронен бизнес и дигитални пазари“, „Магистърски практикум по Електронна търговия“;

- 2 лекционни курса към Центъра за следдипломно и факултативно обучение към СА „Д. А. Ценов“ - Свищов, сектор „Факултативно обучение“ - „Дигитална компетентност и дигитална креативност“, „Интернет технологии и услуги“;
- 3 лекционни курса към Центъра за професионално обучение към НАПОО към СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, сектор „Професионално обучение“ - „Начална компютърна грамотност“, „Работа с документи с MS Word и анализ на информацията с Excel“, „Възможности за приложение на географските информационни системи (ГИС) в обучението“;
- 3 сертификационни курса към Центъра за професионално обучение към НАПОО към СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, сектор „Професионално обучение“ - „Инструменти за публикуване на резултати от научни изследвания“, „Цифрова компетентност - базово ниво“ (1 и 2 съгласно DigComp), „Цифрова компетентност - средно ниво“ (3 и 4 съгласно DigComp).

Учебно методическото осигуряване на водените от гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова лекционни курсове се изразява в написването и публикуването в съавторство на 6 броя академични учебници и учебни материали, 2 от които са обсъдени и приети на Катедрен съвет с двама вътрешни рецензенти.

Представените количествени и качествени параметри на педагогическата дейност на кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент“ напълно покриват изискванията на чл. 116, ал. 2, т. 5.1 и 5.2 от ПРАССА за учебната дейност и са основание за много добро оценяване на неговия професионализъм.

5. Обща оценка на научните изследвания и изследователската дейност

Кандидатът за заемане на академичната длъжност „доцент“ участва в обявения конкурс с 28 публикации, които не повтарят или припокриват научните трудове за придобиване на ОНС „Доктор“ (изискване на чл. 116, ал. 3 от ПРАССА), а именно:

- 1 брой монографичен труд в обем от 194 стр.;

- 1 брой книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор" в обем от 186 стр.;
- 8 броя статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация в общ обем от 71 стр., с което кандидатът покрива изискванията на чл. 116, ал. 2, т. 6 от ПРАССА за наличие на най-малко 1 (една) научна публикация в реферирани издания в Scopus и/или Web of Science;
- 14 броя статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове в общ обем от 100 стр.;
- 4 броя студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани научни томове в общ обем от 126 стр.

Представените за рецензиране публикации в общ обем от 702 страници са с оригинално съдържание, с което кандидатът покрива изискванията на чл. 116, ал. 2, т. 2 от ПРАССА за липса на доказано по законоустановения ред плагиатство. Всички разработки са издадени в академични издателства и специализирани научни списания, а докладите - в сборници с редакционни колегии. В структурно отношение, 10 броя от научните трудове са разработени самостоятелно, а 12 броя са публикувани на английски език. Съдържателният анализът на публикациите показва фокусиране върху широк спектър от проблеми в областта на информационните технологии, касаещи дигиталните екосистеми и платформи, приложението на Big Data и IoT в икономиката и туризма, развитието на различни финансови и бизнес технологии и дигиталната трансформация в образованието.

Представената от гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова Справка за изпълнение на минималните национални изисквания от 400 точки по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ в научна област 3. „Социални, стопански и правни науки” доказва покриването на изискванията на чл. 116, ал. 2, т. 1 от ПРАССА за съответствие със същите с общо 1906,33 точки по отношение на следните науко-метрични показатели:

- Група А. Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор” - 50 точки;
- Група В. Хабилизационен труд – монография - 100 точки;
- Група Г. Публикации – 261,33 точки при изискуеми 200 точки;
- Група Д. Цитирания – 1495 точки при изискуеми 50 точки.

В обобщение, научната продукция на кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент“ е достатъчна като обем, разнообразна като

структура, актуална като тематика, разпознаваема сред международната изследователска общност и отговаряща на законовите изисквания.

6. Характеризиране на научните приноси

В представената от гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова Справка за научните и научно-приложни приноси в представените за рецензиране публикации и материали същите са обособени в три групи: научни приноси, научно-приложни приноси с методически характер и научно-приложни приноси с емпиричен характер. Приемам това разделение.

Като особено актуални в областта на обявения конкурс, реални и значими за икономическата наука и практика мога да изтъкна следните приносни моменти и оригинални авторови идеи:

- Училищата и висшите учебни заведения в България могат да изградят съвременни дигитални образователни екосистеми чрез интегриране на иновативни интернет технологии, прилагане на добри педагогически практики и внедряване на средства за подобряване на цифровите компетенции на обучители и обучаеми;
- Туристическият бранш в България може успешно да се дигитализира чрез внедряване на интегриран набор от дигитални платформи, приложни интерфейси, сензорни мрежи, мобилни приложения, облачни изчисления и средства за анализ на Големите данни;
- Взаимодействието между технологиите на Големите данни, Интернет на нещата и управлението на бизнес процесите е основа за изграждане и усъвършенстване на интелигентни бизнес среди в съвременната цифрова икономика;
- Процесът на дигитална трансформация на големите български предприятия може да се реализира плавно, оптимално и ефективно посредством внедряване на облачни услуги, интеграция на корпоративни информационни системи и мониторингови решения.

Анализът на справка за научните и научно-приложни приноси в публикациите и разработките на гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова и запознаването с нейните научни публикации, учебници и учебните материали ми дава основание да заключа, че е налице съответствие между приносите в научните изследвания на кандидата и обявените такива в представените за рецензиране материали.

7. Академична известност

Представената от гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова Справка за цитиранията и рецензиите е свидетелство за качеството и популярността на нейните научни публикации сред академичната общност и специалистите по информационни технологии от страната и чужбина. В

документа са изброени общо 110 позовавания (93 бр. в реферирани научни издания, 3 бр. в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 14 бр. в нереферирани списания с научно рецензиране) върху 4 самостоятелни и 106 съвместни разработки на кандидата, носещи 1495 точки при минимално изискуеми 50.

8. Допуснати слабости, критични бележки, препоръки

Познавайки отблизо преподавателската, административната и научна работа на гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова и позовавайки се на подробно изложените в предишните точки на становището количествени и качествени за показатели за нейната оценка, нямам критични бележки. Препоръчвам увеличаване на броя на самостоятелните публикации в бъдещата ѝ изследователска дейност.

9. Обобщена оценка

Изложените в настоящето становище данни, количествени и качествени показатели и приложените от кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент“ документи доказват недвусмислено, че гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова изцяло покрива изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на чл. 116 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Дългогодишният педагогически стаж, образователните компетенции, научните достойнства на публикациите и утвърдителната цялостна оценка на преподавателската и научно-изследователската работа на кандидата ми дават основание да препоръчам на членовете на Научното жури да предложи на Факултетния съвет на факултет „Мениджмънт и маркетинг“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова **да бъде избрана** на академична длъжност „Доцент“ по научна специалност „Приложение на изчислителната техника в икономиката“, професионално направление 3.8. „Икономика“, област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“.

гр. Свищов
14.10.2025 г.

Изготвил становището:
(доц. д-р Наталия Маринова)